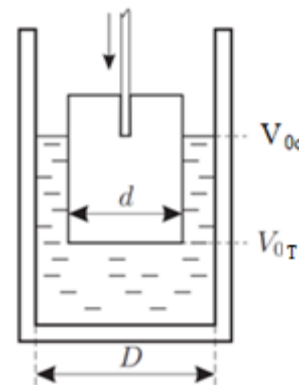

10 сынып, теориялық сайыс (20 ұнай)

1. Жерден 1,5 м биіктікте орналасқан, қимасы 20 см^2 болатын брандспойт ұшынан, 15 м/с жылдамдықпен су ағыны атқылайды. Егер су ағынының қисықтық радиусының ең аз мәні h болатын болса, онда ауада ілініп тұрған су массасын табыңыз. Ауа кедергісін ескермеңіз. Еркін түсу үдеуінің мәнін 10 м/с^2 деп алыңыз. (5 ұнай)

2. Диаметрі d ағаш цилиндр ішкі диаметрі D болатын өлшемі бар стаканда жүзеді. Осы кезде цилиндрдің төменгі шеті өлшемі бар стаканның меже сызықтары бойынша белгіленген $V_{0T} = 70 \text{ мл}$ деңгейде орналасқан, ал стакандағы су деңгейі $V_{0C} = 120 \text{ мл}$ көлемге сәйкес келеді. Цилиндрді өте жіңішке біздің көмегімен, оның осі барлық уақытта вертикаль болып қалатындай етіп баяу суға батырады. Осы кезде өлшемі бар стакандағы меже сызықтар бойынша V_C су деңгейін және цилиндрдің төменгі шетінің V_T күйін өлшейді. Шамасы 1 мл аспайтын қандай да бір қателікпен анықталған эксперименталдық деректер келесі кестеде келтірілген.

Эксперименталдық деректер кестесі

$V_T, \text{мл}$	70	60	50	40	30	20	10	0
$V_C, \text{мл}$	120	127	134	140	147	150	150	150

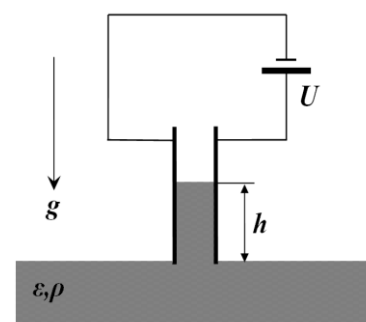
а) Цилиндр жасалған ағаштың тығыздығын анықтаңыз.

б) D/d диаметрлер қатынасын табыңыз.

в) Ағаш цилиндрді батырмай тұрып стакандағы судың көлемі қандай болғанын анықтаңыз.

Судың тығыздығын белгілі және $\rho_0 = 1000 \text{ кг/м}^3$ тең деп ескеріңіз. (5 ұнай)

3. $U = 100 \text{ В}$ тұрақты кернеу көзіне қосылған, жапсарлары тіктөртбұрышты жазық конденсатор, жапсарлары диэлектрлік сұйық болып табылатын сумен жанасатындай етіп вертикаль күйінде орналастырылады (суретті қараңыз). Судың диэлектрлік өтімділігі $\epsilon = 81$, ал тығыздығы $\rho = 10^3 \text{ кг/м}^3$. Жапсарларының арасындағы арақашықтық $d = 0,5 \text{ мм}$, ол жапсарлардың сызықтық өлшемдерінен әлдеқайда кіші. Жапсарлар арасындағы сұйықтың көтерілуінің h орныққан биіктігін анықтаңыз. Еркін түсу үдеуі $g = 9,81 \text{ м/с}^2$. Капиллярлық эффектілерді ескермеңіз. (5 ұнай)

4. Радиустары $r = 1 \text{ см}$ екі бірдей қорғасын шариктер бір-бірінен $R = 1 \text{ м}$ қашықтықта орналасқан. Егер бірінші шариктің әрбір атомынан бір-бір электрон жұлып алып, барлық электрондарды екінші шарикке ауыстыратын болсақ, онда шариктер қандай F күшпен тартылады? Қорғасынның молярлық массасы $M = 207 \cdot 10^{-3} \text{ кг/моль}$, тығыздығы $\rho = 11,3 \text{ г/см}^3$. Авогадро тұрақтысы $N_A = 6,02 \cdot 10^{23} \text{ моль}^{-1}$, диэлектрлік тұрақты $\epsilon_0 = 8,85 \cdot 10^{-12} \text{ Ф/м}$, электрон заряды $e = -1,6 \cdot 10^{-19} \text{ Кл}$ (5 ұнай)

Теориялық сайыстың ұзақтығы 3 сағат.

**РЕСПУБЛИКАНСКИЙ НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКИЙ ЦЕНТР «ДАРЫН»
РАЙОННАЯ ОЛИМПИАДА ПО ФИЗИКЕ 2019**

10 класс, теоретический тур (20 баллов)

1. Из наконечника брандспойта с сечением 20 см^2 , находящегося на высоте $1,5 \text{ м}$ над землей, со скоростью 15 м/с вырывается струя воды. Найти массу воды, висящей в воздухе, если наименьший радиус кривизны струи равен h . Сопротивлением воздуха пренебречь. Ускорение свободного падения принять равным 10 м/с^2 . (5 баллов)

2. Деревянный цилиндр диаметром d плавает в мерном стакане, внутренний диаметр которого равен D . При этом нижний край цилиндра находится на уровне отметки $V_{0Н} = 70 \text{ мл}$, нанесенной на шкале мерного стакана, а уровень воды в стакане соответствует объему $V_{0В} = 120 \text{ мл}$. Цилиндр плавно погружают в воду очень тонкой спицей так, что его ось все время остается вертикальной. При этом измеряют уровень воды $V_В$ в мерном стакане и положение $V_Н$ нижнего края цилиндра по шкале, нанесенной на мерном стакане. Экспериментальные данные, полученные с некоторой погрешностью, не превышающей 1 мл , представлены в виде следующей таблицы.

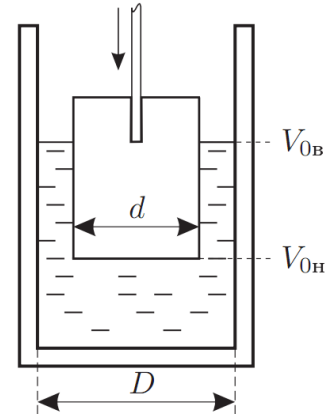
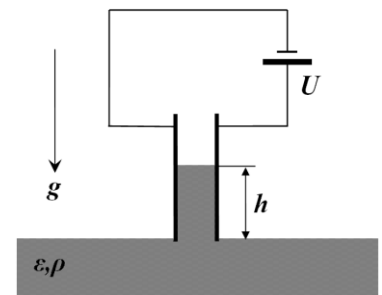

Таблица экспериментальных данных

$V_Н, \text{ мл}$	70	60	50	40	30	20	10	0
$V_В, \text{ мл}$	120	127	134	140	147	150	150	150

- Определите плотность дерева, из которого изготовлен цилиндр.
- Найдите отношение диаметров D/d .
- Определите объем воды в стакане до погружения в нее деревянного цилиндра. Считайте плотность воды известной и равной $\rho_0 = 1000 \text{ кг/м}^3$. (5 баллов)

3. Плоский конденсатор с прямоугольными пластинами, подключенный к источнику постоянного напряжения $U = 100 \text{ В}$, установлен в вертикальном положении так, что его пластины соприкасаются с водой, которая является диэлектрической жидкостью (смотрите рисунок). Диэлектрическая проницаемость воды $\epsilon = 81$, а плотность $\rho = 10^3 \text{ кг/м}^3$. Расстояние между пластинами $d = 0,5 \text{ мм}$ много меньше линейных размеров пластин. Определите установившуюся высоту h поднятия жидкости между пластинами. Ускорение свободного падения равно $g = 9,81 \text{ м/с}^2$. Капиллярными эффектами пренебречь. (5 баллов)

4. С какой силой F будут притягиваться два одинаковых свинцовых шарика радиусом $r = 1 \text{ см}$, расположенные на расстоянии $R = 1 \text{ м}$ друг от друга, если у каждого атома первого шарика отнять по одному электрону и все эти электроны перенести на второй шарик? Молярная масса свинца $M = 207 \cdot 10^{-3} \text{ кг/моль}$, плотность свинца равна $\rho = 11,3 \text{ г/см}^3$. Число Авогадро $N_A = 6,02 \cdot 10^{23} \text{ моль}^{-1}$, диэлектрическая постоянная $\epsilon_0 = 8,85 \cdot 10^{-12} \text{ Ф/м}$, заряд электрона $e = -1,6 \cdot 10^{-19} \text{ Кл}$. (5 баллов)

Продолжительность тура 3 часа.